

Уважаеми граждани,

в последните дни, по повод на съдебен акт за условно предсрочно освобождаване, сме свидетели на злостна политическа злоупотреба със страданието на близките на жертвите на престъпления, на чувството за несигурност на гражданите и на ограничените по закон възможности на съда да участва в активна обществена комуникация. Резултатът е видим – насаждане на страх и разединение в българското общество, на недоверие и омраза към съда, дискредитиране на дългогодишни правни институти, обезценяване на отговорността на държавата да провежда смислена и полезна работа, от една страна, с осъдените, за да бъдат подготвени след годините на социална изолация за законосъобразен живот, така че да не представляват обществена опасност, а от друга страна – с близките на жертвите, за да могат да продължат да живеят достойно след тежката им невъзвратима загуба.

Не оспорваме правото на гражданите да водят свободна дискусия за смисъла на правосъдието и за съдържанието на съдебните актове, за целите на наказанието и на държавната политика за успешна ресоциализация на лишените от свобода. Не омаловажаваме скръбта на близките на убития млад мъж и правото им да изискват уважение от всички към трагичната им загуба и паметта на починалия. Конкретният съдебен акт за условно предсрочно освобождаване на осъден за извършено престъпление обаче беше използван от различни представители на политическата система единствено като повод за обругаване на съда и за отправяне на заплахи към членовете на съдебния състав. Създаденото положение е нетърпимо в правова държава, защото освен съмнителни краткосрочни политически дивиденди не носи никаква обществена полза – нито укрепва независимостта на съда, нито просвещава гражданите за значението на върховенството на правото, нито повежда така необходимия разговор за наказателната политика и задачите на наказателната репресия, нито – в крайна сметка – носи утеха на близките на жертвите и им помага да продължат да живеят достойно с травмата.

Уважаеми граждани, без да си позволяваме да обсъждаме съдебния акт по същество, защото нямаме такова право, припомняме основни положения, които ако бъдат унищожени, съдът ще се превърне в декоративна фасада за налагане на волята на политически силните на деня, на тези, които имат икономически и властови ресурс да манипулират общественото мнение в своя полза чрез медиите, или на по-агресивните обществени групи.

1. Предсрочното освобождаване предполага влязла в сила присъда. То не представлява помилване, нито ревизиране на присъдата, нито намаляване на наказанието. Наказанието продължава да бъде с продължителността, с която е наложено с влязлата в сила присъда. Последицата е, че изпълнението му няма да бъде приключено в условията на затвор. Освобождаването от неизтърпяната част на наказанието е под условие – с изпитателен срок, в който осъденият не трябва да

извърши друго умишлено престъпление, за което се предвижда наказание лишаване от свобода. Ако условието не бъде изпълнено, осъденият изтърпява и остатъка на наказанието си. Резонът на процедурата е безусловен – държавното насилие за постигане на поправка на извършителите на престъпления се ограничава в степента, в която действително е необходимо, за да постигне целта на наказанието; спестяват се средства; подпомага се с грижи и надзор правилната ресоциализация на осъдения след дълги години на изолация, с което в крайна сметка се намалява опасността от рецидив и се гарантира обществената сигурност.

2. Конкретното предсрочно освобождаване не е изключение. Само в деня на съдебното заседание Софийският апелативен съд е постановил още два такива съдебни акта. От 1968 година досега са постановени десетки хиляди предсрочни освобождавания. Наказателният кодекс допуска предсрочното освобождаване след фактическо изтърпяване на половината от наложеното наказание, в случай че осъденият не е извършил престъплението в условията на опасен рецидив. Това, което съдът следва да прецени съгласно чл. 70, ал. 1 Наказателния кодекс, е дали осъденият е „дал доказателства за своето поправяне“. Тази преценка е законно правомощие на съда и се прави въз основа на доказателствата по делото и тяхното правно значение.

3. След като съдебният състав на Софийския апелативен съд единодушно е упражнил свое законно правомощие, никой няма легитимно основание да настоява той да реши делото по начин, който не съответства на вътрешното му убеждение, формирано въз основа на закона и доказателствата по делото. Противното е „улично“ правосъдие, което няма нищо общо с върховенството на правото, не гарантира равенството на всички хора пред закона, не носи справедливост, нито умиротворение.

4. Призивите за линч и саморазправа със съдебния състав са абсолютно недопустими. Те водят до опасна ескалация на напрежението и накърняват сигурността и личната неприкосновеност на съдиите. Те застрашават справедливия процес, и то не само по сходни дела – защото се насажда впечатлението, че на съда може да се въздейства извънпроцесуално, ако бъде физически уязвен.

Уважаеми граждани, след като системата на държавно управление не полага никакви усилия за гарантиране на независимостта на съда като основен стълб на правовата държава, се обръщаме към Вас с призив за осъзнато и отговорно поведение в защита на основните демократични ценности, човешкото достойнство и обществения мир.

Веселина Золакова
съдия в Апелативен съд - Варна

